

جمهوری اسلامی ایران
بنیاد عالی بانک مرکزی

مشروح مذاکرات

هجدهمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

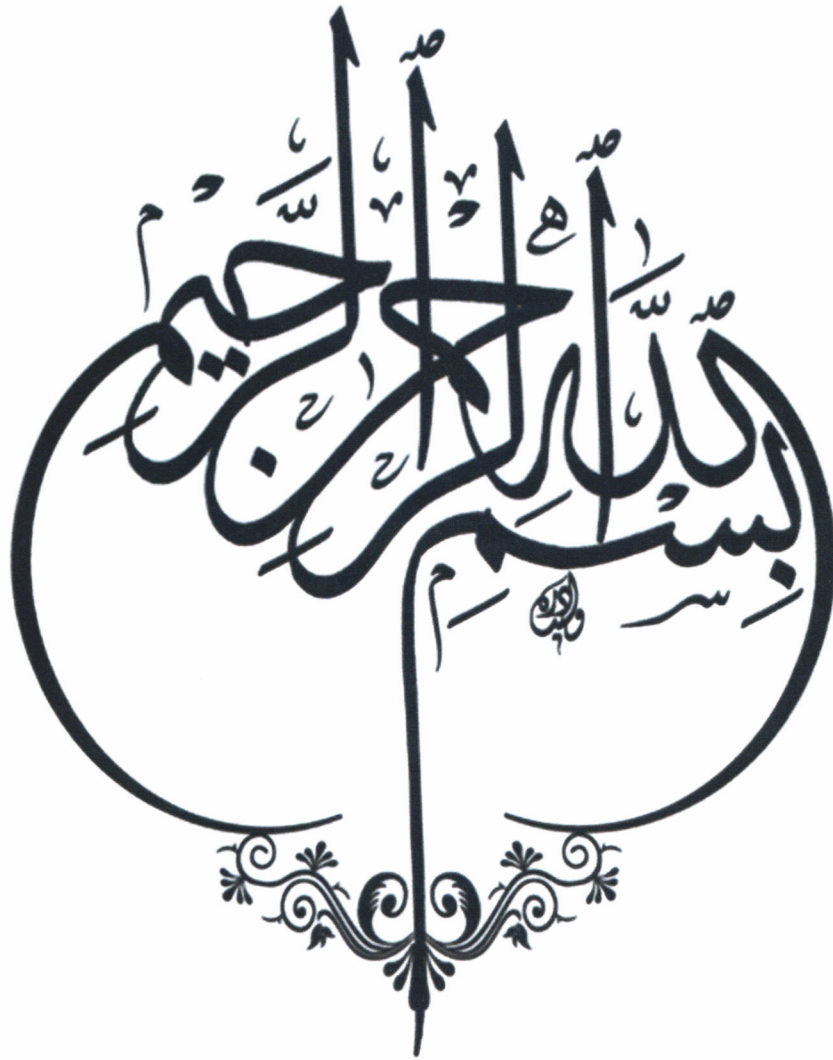
(مصوبات بندهای ۱ و ۳)

تهیه و تدوین:

مدیریت کل امور هیأت عالی و شوراها

اداره دبیرخانه هیأت عالی

بهمن ماه ۱۴۰۳

جمهوری اسلامی ایران
بنیاد عالی بانک مرکزی

هجدهمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در ساعت ۱۸:۰۰ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ با تلاوت آیاتی از کلام ا... مجید و ذکر صلوات بر محمد و آل محمد (ص) شروع شد.

آقای دکتر ابوالحسنی: بسم الله الرحمن الرحیم، عرض سلام، وقت بخیر و خوش آمد خدمت همه عزیزان دارم و پیشاپیش ولادت با سعادت امام عصر (عج) را تبریک می‌گویم. هجدهمین جلسه هیأت عالی را شروع می‌کنیم. دستور کار اول مربوط به "دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال صندوق‌های قرض‌الحسنه" می‌باشد و قبلاً هم در خصوص آن بحث کرده‌ایم. این موضوع در چندین جلسه از جمله در جلسات کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری و همچنین شورای تنظیم‌گری و نظارت بحث شده است و در این جلسات به جمع‌بندی رسیده‌ایم و نقطه نظرات همه عزیزان اعمال شده است. اگر نکته دیگری وجود دارد بیان بفرمایید. ضمن آنکه چند نکته را آقای دکتر دانش جعفری از طرف سازمان اقتصاد اسلامی اعلام کرده بودند که آن را برای آقای دکتر محمدپور ارسال کردم.

آقای دکتر محمدپور: طبق تکلیف قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت ج.ا.ا، دستورالعمل صندوق‌های قرض‌الحسنه را باید تدوین و تصویب کنیم. از حدود ۴ الی ۵ ماه پیش، موضوع این دستورالعمل را شروع و حدود ۱۰ جلسه از کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری را صرف این موضوع کردیم. در ۲ الی ۳ جلسه شورای تنظیم‌گری و نظارت هم با حضور اعضا و نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه و دادستانی کل کشور این موضوع مطرح شد. فارغ از این، جلساتی هم با نهادهای بیرونی مرتبط مثل سازمان اقتصاد اسلامی برگزار کردیم. این عزیزان نظراتی دارند که بعضاً با آن‌ها اختلاف نظر داریم و در مواردی که نظرات آن‌ها مورد قبول بود، اصلاحات لازم صورت گرفت. به نظر بنده اگر اعضای محترم موافق باشند، مجدداً جلسه‌ای با سازمان اقتصاد اسلامی برگزار کنیم تا اختلاف نظرها را به حداقل برسانیم و پس از آن، موضوع را دوباره در جلسه آتی هیأت عالی مطرح کنیم.

آقای دکتر فرزین: اگر نکته‌ای است که الان می‌توان آن را اصلاح کرد، مطرح بفرمایید.

آقای دکتر دانش جعفری: مهم‌ترین بحث مد نظر سازمان اقتصاد اسلامی این است که فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه‌ای که زیر نظر آن‌ها هستند، ادامه پیدا کند.

آقای دکتر فرزین: آقای ابوترابی فرد در چندین جلسه شرکت کرده‌اند و بسیاری از موارد با حضور ایشان نهایی شده است. مقررات هم به گونه‌ای تدوین شده است که بحث نظارت سازمان اقتصاد اسلامی همچنان ادامه داشته باشد.

آقای دکتر بحرینی: متن تهیه شده با تأکیدی که در ماده (۴) قانون بانک مرکزی شده است، با نگاه توسعه و ترویج سنت قرض‌الحسنه می‌باشد. این متن در چندین جلسه شورای تنظیم‌گری و نظارت مطرح شد. بنابراین تقاضای بنده این است که هیأت عالی این دستورالعمل را تصویب نمایند. فقط در خصوص یک نکته اختلاف نظر وجود داشت که مقرر شد آن را در جلسه هیأت عالی مطرح کنیم.

آقای دکتر محمدپور: چند بحث اساسی در این دستورالعمل داریم که حائز اهمیت هستند. صندوق‌های موجود در کشور مورد بررسی و تشخیص قرار گرفت و حدود ۳,۵۰۶ صندوق با همکاری بانک مرکزی و نهادهای بیرونی احصا شد. در این دستورالعمل، صندوق‌ها به ۴ دسته طبقه‌بندی شده‌اند: صندوق‌های خرد، کوچک، متوسط و بزرگ. سرمایه صندوق‌های خرد ۱۰۰ میلیون تومان، کوچک ۵۰۰ میلیون تومان، متوسط ۲/۵ میلیارد تومان و بزرگ ۱۰۰۰ میلیارد تومان می‌باشد. این صندوق‌ها می‌توانند بر اساس میزان سرمایه، منابعی داشته باشند. مثلاً صندوق‌های خرد، حداکثر تا ۱۰ میلیارد تومان و صندوق‌های بزرگ حداکثر تا ۱۵ همت می‌توانند منابع داشته باشند.

آقای دکتر پورمحمدی: در خصوص شعبه چطور؟

آقای باغبان: صندوق‌های متوسط و بزرگ می‌توانند شعبه داشته باشند. صندوق‌های بزرگ حداکثر تا سقف ۵۰ شعبه در کل کشور و صندوق‌های متوسط حداکثر تا سقف ۱۰ شعبه در استان می‌توانند داشته باشند. کفایت سرمایه این صندوق‌ها و حداکثر جذب منابعی که صندوق‌ها می‌توانند داشته باشند به عنوان یک شاخص نظارتی در نظر گرفته شده است. صندوق بزرگ با سرمایه ۱۰۰۰ میلیارد تومان و حداکثر ۵۰ شعبه در کشور، تا سقف ۱۵ همت می‌تواند منابع سپرده‌ای و وجوه اداره شده از عموم مردم دریافت کند. صندوق متوسط با سرمایه ۲/۵ میلیارد تومان و حداکثر ۱۰ شعبه در استان خود تا سقف ۳ همت می‌تواند منابع جذب کند. صندوق خرد هم تا سقف ۱۰ میلیارد تومان می‌تواند منابع جذب کند که برای جذب منابع هم می‌تواند علاوه بر سپرده‌های عموم، وجوه اداره شده دریافت کنند. قانون برنامه پنجساله هفتم

پیشرفت ج.ا.ا، امکان استفاده از ظرفیت کانون‌ها و بانک‌های قرض‌الحسنه و همین‌طور سازمان اقتصاد اسلامی را داده است. با توجه به سیاست توسعه‌ای که وجود داشت، طبقه‌بندی صندوق‌ها را بر اساس منابع داشتیم. رویکرد این بود که بتوانیم در خصوص صندوق‌های خرد و کوچک، از ظرفیت نهادهای بیرونی و سازمان اقتصاد اسلامی استفاده کنیم ولی اعضای محترم شورای تنظیم‌گری و نظارت اعتقاد داشتند که نباید محدودیت ایجاد کنیم و خودمان را در تقابل با سازمان اقتصاد اسلامی قرار دهیم. در ماده (۲) اشاره شده است که ظرف مدت ۳ ماه از تصویب این دستورالعمل، بر اساس سیاست‌های بانک مرکزی، تصمیم گرفته شود که چه رویکردی برای این سازمان در نظر گرفته شود.

آقای دکتر محمدپور: یکی از اختلافات این بود که در نسخه اولیه این دستورالعمل مقرر بود، نظارت صندوق‌های خرد و کوچک با نهادهای بیرونی باشد و در خصوص صندوق‌های متوسط و بزرگ تصمیم‌گیری با بانک مرکزی باشد. تعداد صندوق‌های متوسط و بزرگ، حدود ۲۵۰ صندوق بود. بیشتر منابعی که در سازمان اقتصاد اسلامی است مربوط به صندوق‌های متوسط هستند، به همین دلیل این سازمان معتقد است که همچنان این صندوق‌ها باید در اختیار آن‌ها باشد. در شورای تنظیم‌گری و نظارت تصمیم بر این شد که فعلاً نحوه نظارت بر صندوق‌ها بر اساس شیوه‌نامه‌ای که ظرف مدت ۳ ماه از تصویب این دستورالعمل تدوین خواهد شد، باشد.

آقای دکتر پورمحمدی: در خصوص سپرده قانونی سازمان اقتصاد اسلامی چه تصمیمی گرفته شد؟

آقای باغبان: رویکرد بر این است که فقط برای صندوق‌های بزرگ، سپرده قانونی داریم. حدود ۹۵ درصد از صندوق‌هایی که تحت نظر سازمان اقتصاد اسلامی هستند، صندوق‌های بزرگی هستند و همه آن‌ها سپرده قانونی دارند.

آقای دکتر پورمحمدی: آیا اختیار اینکه سپرده قانونی باید نزد بانک مرکزی باشد، به سازمان اقتصاد اسلامی داده می‌شود؟

آقای باغبان: رویکرد این است که صندوق‌های بزرگ به سازمان اقتصاد اسلامی داده نشود.

آقای دکتر پورمحمدی: در ماده (۲) فقط به بحث نظارتی اشاره شده است، در خصوص سپرده قانونی به نکته‌ای اشاره نشده است.

آقای باغبان: سپرده قانونی هم بخشی از نظارت است.

آقای دکتر محمدپور: بحث اصلی این است که سازمان اقتصاد اسلامی اعتقاد دارد ۹۰۰ صندوقی که تحت نظر آن است، همچنان باقی بمانند (چه در بحث سپرده‌ها و چه در بحث نظارت بر آن‌ها). بیشتر اختلاف مربوط به ۲۰۰ صندوقی است که تا ۳ همت منابع دارند (یعنی همان صندوق‌های متوسط). سپرده قانونی بیشتر صندوق‌های بزرگ نزد بانک مرکزی است. نظر سازمان اقتصاد اسلامی این است که صندوق‌های متوسط همچنان تحت نظر این سازمان باقی بمانند ولی مقرر شد کلیت موضوع تصویب شود و در خصوص اینکه چه صندوق‌هایی تحت نظر سازمان اقتصاد اسلامی باقی بمانند، در شیوه‌نامه تصمیم‌گیری و تصویب شود.

آقای دکتر بحرینی: تودیع سپرده قانونی صندوق‌ها، باید تعیین تکلیف شود. متن تدوین شده، این موضوع را به روشنی تعیین تکلیف کرده است. صندوق‌های بزرگ باید سپرده قانونی خود را نزد بانک مرکزی تودیع کنند. در خصوص سایر صندوق‌ها اشاره‌ای نشده است که علت آن هم این است که در متن پیش‌بینی شده است که صندوق‌ها برای اینکه دچار مشکل نقدینگی نشوند، حداقل ۵ و حداکثر ۱۰ درصد منابع خود را باید نزد بانک‌ها سپرده‌گذاری کنند و از محل سود آن هم می‌توانند مخارج خود را بپردازند. اگر این متن تصویب شود، صندوق‌های خرد، کوچک و متوسط، نزد بانک مرکزی سپرده قانونی تودیع نخواهند کرد.

آقای دکتر پورمحمدی: سپرده قانونی ۲ کارکرد اصلی دارد؛ یکی بحث نظارتی و بحث دیگر اعمال سیاست‌های پولی. برای اینکه در آینده مشکلی در تدوین شیوه‌نامه به وجود نیاید، عبارت "سپرده قانونی" را به ماده (۲) این دستورالعمل اضافه کنید.

آقای دکتر نوری: اگر سپرده قانونی که در حال حاضر در اختیار سازمان اقتصاد اسلامی است، منجر به خلق پول نمی‌شود، موردی ندارد اما این مسئله مشخص نیست و به نظر می‌رسد این سازمان صرفاً در صورت در اختیار داشتن سپرده قانونی، حاضر به نظارت بر صندوق‌ها خواهد بود.

آقای دکتر قوامی: سازمان اقتصاد اسلامی از این صندوق‌ها سپرده قانونی اخذ می‌کند و ممکن است این سپرده قانونی در محل‌هایی استفاده شوند. این در حالی است که سپرده قانونی باید حبس شود و استفاده نگردد. به نظر بنده صندوق‌های متوسط و بزرگ در اختیار بانک مرکزی باشند و اختیار صندوق‌های خرد و کوچک را به سازمان اقتصاد اسلامی بدهید.

آقای دکتر همتی: یک مورد اینکه تعداد مواد این دستورالعمل بسیار زیاد است. مورد دیگر اینکه در خصوص سپرده قانونی، مخالف این هستم که عنوان آن سپرده احتیاطی باشد. سپرده قانونی کارکرد سیاست پولی دارد و کارکرد احتیاطی ندارد. این سپرده برای کنترل نقدینگی و جلوگیری از خلق پول است. بنابراین با توجه به اینکه حیطه مسئولیت ما تصمیم‌گیری در خصوص سیاست پولی است، عبارت "سپرده قانونی" جایگزین "سپرده احتیاطی" شود. ضمن آنکه سپرده قانونی فقط باید نزد بانک مرکزی باشد؛ چون تنها جایی که سپرده قانونی گردش پیدا نمی‌کند و خلق پول صورت نمی‌گیرد، بانک مرکزی است.

آقای دکتر بحرینی: در دستورالعمل قبلی به درستی اشاره شده بود که اگر صندوق منحل شد، کسانی که مؤسس بودند سهم و حقی نداشتند. مانند این است که یک مؤسسه خیریه ایجاد کردند و زمانی که این مؤسسه منحل می‌شود آورده این مؤسسات به ولی فقیه یا هر جای دیگری منتقل می‌شود. در ابتدای دستورالعمل تهیه شده، اشاره شده است که آورده سهامداران از مالکیت آن‌ها خارج می‌شود اما در انتهای این دستورالعمل، اشاره شده است که اگر مؤسسه منحل شد، سهامداران می‌توانند آورده خود را به قیمت اسمی دریافت کنند که این موضوع ایجاد فساد می‌کند. در تأسیس صندوق باید کاملاً قصد خیر وجود داشته باشد؛ یعنی سهامدار باید از آورده خود بگذرد و مثلاً ورثه این فرد، بعدها نسبت به آن آورده مدعی نشوند.

آقای دکتر ابوالحسنی: پیشنهاد دوستان این است که به صندوق ضمانت سپرده‌ها انتقال یابد.

آقای دکتر شیربجیان: نکته‌ای که مد نظر بنده است مربوط به صندوق‌های بزرگ می‌باشد که این‌ها خود به مجرای برای بحث‌های پولشویی تبدیل شده‌اند.

آقای دکتر پورمحمدی: آیا در این دستورالعمل به صراحت نوشته شده است که تمام صندوق‌هایی که در ادارات دولتی، شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی، نهادهای انقلابی و ... مشمول هستند یا خیر؟ اگر نوشته نشده است، باید به صراحت درج شود.

آقای دکتر ابوالحسنی: در مواد (۱۶) و (۱۷) این دستورالعمل درج شده است که اساسنامه صندوق‌های خرد، کوچک و متوسط باید به تأیید مرجع ثبت شرکت‌ها برسد. در خصوص صندوق‌های بزرگ اشاره شده است که اساسنامه آن‌ها باید به تأیید مرجع قانونی برسد. به عنوان مثال اساسنامه صندوقی که در دانشگاه تهران است، به تأیید مرجع ثبت شرکت‌ها نمی‌رسد؛ لذا، پیشنهاد برخی از دوستان این بود که مواد (۱۶) و (۱۷) که مربوط به این موضوع می‌شود، باید به این صورت تغییر کند که "اساسنامه آن‌ها به تصویب مرجع قانونی ذی‌ربط برسد."

آقای دکتر پورمحمدی: فرض کنید صندوقی در سازمان برنامه و بودجه ایجاد شده است و این صندوق در سامانه بانک مرکزی به ثبت نرسیده و شناسایی نشده است. اگر این صندوق بزرگ شود و تبدیل به بانک شود چه اتفاقی خواهد افتاد؟ اگر صندوق‌های موجود در کمیته امداد، ستاد اجرایی فرمان امام، بسیج، سازمان برنامه و بودجه و ... تحت کنترل و شمولیت این دستورالعمل نباشند، عملاً بی‌فایده است. همه صندوق‌ها از خرد تا بزرگ باید مشمول این دستورالعمل باشند. نکته بعدی اینکه آیا این صندوق‌ها تمام عملیات خود را در سامانه‌ای که بانک مرکزی ایجاد خواهد کرد، افشا خواهند کرد و آیا بانک مرکزی نظارت بر خط خواهد داشت یا خیر؟ و نکته آخر اینکه اگر صرفاً نوشته شده است رعایت مقررات مبارزه با پولشویی الزامی است، کفایت نمی‌کند؛ باید با همکاری FIU وزارت امور اقتصادی و دارایی مذاکره شود و نکات اصلی مربوط به قوانین مبارزه با پولشویی و احراز هویت مشتریان (KYC) را در این دستورالعمل درج کنید.

آقای دکتر اسماعیل‌زاده: این صندوق‌ها مانند مؤسسه خیریه نیستند. پول و منابع اسمی آورده شده توسط اشخاصی که کار قرض‌الحسنه انجام می‌دهند در واقع سرمایه‌ای است که برای تأسیس صندوق آورده شده و پس از انحلال صندوق، آورده خود را به مبلغ اسمی دریافت می‌کنند. در خصوص اینکه مبلغ مازاد را به بانک مرکزی یا صندوق ضمانت سپرده بدهد، یک تیغ دو لبه است. در بخش‌هایی عالمانه و عامدانه، صندوق‌ها را از کانال‌های تصفیه بانک مرکزی جدا کردیم. اگر در اینجا درج شود که مبلغ مازاد باید در اختیار بانک مرکزی قرار بگیرد، منطقی است مدعی شوند که جبران کسری

آن را هم باید بانک مرکزی بدهد؛ این در حالی است که اعلام شده که بانک مرکزی درگیر کسری صندوقها نخواهد بود و تا حد ممکن سعی شده است که صندوقها از بانک مرکزی جدا شوند. در ماده (۳۷) قانون بانک مرکزی حدودی مشخص شده است. طبق این ماده، صندوقهایی که بدون ثبت رسمی، تبلیغات و سپرده‌گیری از عموم، کار می‌کنند؛ مشمول ثبت و ... نیستند. صندوقی که شخصیت حقوقی دارد موظف است که خود را با این دستورالعمل تطبیق دهد یا اینکه مشمول مواد (۳۷) و (۳۸) شده و فعالیت آنها توسط دادستانی و فرماندهی انتظامی متوقف شود. ولی هدف قانون‌گذار مشمول کردن صندوقی که بدون داشتن شخصیت حقوقی و بدون تبلیغ در جمع محدودی در حال فعالیت می‌باشد، در دستورالعمل بانک مرکزی نیست.

آقای دکتر پورمحمدی: اگر به عنوان مثال دانشگاه تهران یا ستاد اجرایی فرمان امام، اعلام کنند که تابع مقررات خاص خود هستند و صندوقی را ایجاد کردند و به ثبت هم رساندند، چطور؟ در این دستورالعمل اشاره‌ای به این موضوع نشده است.

آقای دکتر اسماعیل‌زاده: وقتی شخصیت حقوقی داشته باشد مشمول این دستورالعمل می‌شود.

آقای دکتر پورمحمدی: فقط به ثبت رساندن کافی نیست. در بودجه این مشکل وجود دارد که سازمانی اعلام می‌کند تابع مقررات خود می‌باشد. باید اینجا صراحتاً بنویسید که همه صندوقهایی که به ثبت می‌رسند باید تابع این دستورالعمل باشند.

آقای دکتر اسماعیل‌زاده: در ماده (۱۱۱) تا حدودی به این نکته اشاره شده است.

آقای دکتر ابوالحسنی: آن ماده برای صندوقهایی که در آینده ایجاد خواهد شد، نمی‌باشد. مثلاً دانشگاهی تأسیس می‌شود و صندوقی را ایجاد می‌کند و آن صندوق شخصیت حقوقی مستقلی هم دارد و هیأت امنایی است ولی به ثبت شرکتها نمی‌رسد؛ موارد این چنینی باید تعیین تکلیف شوند.

آقای دکتر پورمحمدی: قانون برنامه و بودجه اشاره دارد که پول باید به ذینفع نهایی داده شود. ولی سازمانهایی هستند که اعلام می‌کنند مقررات خاص خود را دارند و این موضوع نظم را به هم می‌زند. باید صراحتاً نام ببرید که هر سازمانی که مد نظر است، اگر به ثبت برسد موظف است که این دستورالعمل را رعایت کند.

آقای دکتر محمودپناه: در خصوص موضوعی که آقای دکتر بحرینی پیرامون ماده (۱۰۶) دستورالعمل فرمودند، قبلاً هم بحث شده است. شخصیت قرض دهنده با شخصیت خیر متفاوت است. اگر بپذیریم که مؤسسين در زمان انحلال یا گزیر، سهم خود را علی رغم اینکه وجود دارد، به قیمت اسمی نگیرند، باید به بانک‌های قرض الحسنه هم تسری دهیم. اگر بانک‌های قرض الحسنه هم به این صورت باشند، سهامداران آن‌ها باید سهم خود را به بانک مرکزی یا به هر جای دیگری ببخشند. در هیچ جایی اشاره نشده است که قرض دهنده باید از اصل پول خود بگذرد. یعنی موضوع قرض این است که قرض بدهد و چشم داشتی به منافع حاصل از آن نداشته باشد. اگر از این دید، نگاه کنیم موضوع ماده (۱۰۶) درست است.

آقای دکتر پورمحمدی: این‌ها از مصادیق مؤسسات غیرتجاری انتفاعی هستند. این مؤسسات در هنگام انحلال چه فرآیندی را طی می‌کنند؟

آقای دکتر محمودپناه: این‌ها غیرانتفاعی هستند.

آقای دکتر پورمحمدی: مواردی از جمله انجمن شعرا، غیرانتفاعی هستند. این صندوق‌ها مثل شرکت‌هایی نیستند که هدف آن‌ها حداکثر کردن سود باشد، بنابراین تجاری نیستند. در واقع این‌ها مثل مؤسسات هستند که به دو دسته غیرتجاری انتفاعی و غیرانتفاعی تقسیم می‌شوند. اگر مؤسسه غیرتجاری غیرانتفاعی باشد مانند حزب‌ها یا انجمن شعرا هستند. اگر با پول سر و کار داشته باشند، مؤسسه غیرتجاری انتفاعی خواهند بود.

آقای دکتر محمودپناه: شرکت‌های تعاونی غیرانتفاعی هم وجود دارد. در قانون تجارت تعریف شده است که عملیاتی که انجام می‌شود و انتظار سود وجود دارد، مؤسسه انتفاعی است ولی در صندوق‌های قرض الحسنه انتظار سود نداریم. در اینجا موضوع این است که اساساً قرار نیست قرض دهنده از اصل مال خود بگذرد و خیر نیست. قرض داده است بدون اینکه انتظار سود داشته باشد. اگر در ابتدای تعریف بگوییم خیر این پول را آورده است، تعریف اشتباهی است؛ به علت اینکه قرض دهنده این پول را آورده است. خیر کسی است که مال را می‌دهد و انتظار برگشت آن را ندارد اما قرض

اینگونه نیست؛ اشخاص قرض می‌دهند و آن را مطالبه می‌کنند. در عقد قرض، وقتی قرض داده شود، مالکیت انتقال پیدا می‌کند اما در عقود دیگر اینگونه نیست.

آقای دکتر نوری: قرار بر این است که قرض الحسنه ترویج داده شود و اگر بگوییم ۲۰ سال بعد به هر دلیلی فعالیت صندوق متوقف شد، اصل پول را بر نمی‌گردانیم، با انگیزه و منطق ایجاد صندوق مغایرت دارد. مورد دیگر اینکه لازم است فهرست صندوق‌های تحت نظارت بانک مرکزی در سامانه این بانک درج شود و مورد آخر اینکه در خصوص سپرده قانونی باید گفت که اخذ سپرده قانونی در اختیار بانک مرکزی است و در غیر این صورت سیاست پولی بانک مرکزی نادیده گرفته می‌شود.

آقای دکتر ابوالحسنی: برای جمع‌بندی بحث، سپرده قانونی در ماده (۲) دستورالعمل تصریح شود و اینکه این دستورالعمل شامل چه صندوق‌هایی است، اگر در متن اشاره نشده است، اضافه شود. بحث مبارزه با پولشویی اگر ناقص است، کامل شود و بحث دیگر، روشن کردن این موضوع که بعد از تسویه بدهی‌ها، آنچه به عنوان سرمایه باقی می‌ماند به صاحبان خود برگردد یا خیر؟ ضمناً موضوع سپرده قانونی، در شیوه‌نامه‌ای که مقرر شده است به تصویب هیأت عالی برسد هم ذکر شود.

آقای باغبان: در قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت ج.ا.ا. قرار شد که بتوانیم نظارت را برون سپاری کنیم. سپرده قانونی یک سیاست پولی است. قانون به ما اجازه نمی‌دهد جای دیگری از آن استفاده کنیم.

آقای دکتر ابوالحسنی: این موضوع را به عنوان یک تبصره در دستورالعمل قرار دهید. سپرده قانونی باید تعیین تکلیف شود. اعضای هیأت عالی به این موضوع اصرار دارند. در خصوص مواد ۱۳ و ۱۶ برای صندوق‌های خرد و کوچک گفته‌اید می‌تواند انجام قرض الحسنه داشته باشد که اساسنامه‌اش به تأیید ثبت شرکت‌ها رسیده باشد. مثال‌هایی که آقای دکتر پورمحمدی زدند هیچکدام اساسنامه‌ای که به ثبت شرکت‌ها رسیده باشد را ندارند. مثلاً کمیته امداد یا دانشگاه‌ها هیچ کدام ثبت شرکت‌ها را ندارند. بنابراین باید اصلاح شود.

آقای دکتر نادعلی: ماده ۳۱ به این موضوع اشاره دارد که ۵ تا ۱۰ درصد می‌بایست ذخیره احتیاطی گرفته شود. اگر قرار است سپرده قانونی گرفته شود دیگر احتیاج به ذخیره احتیاطی نیست.

آقای دکتر ابوالحسنی: بله، صحبت آقای دکتر همتی هم گویای همین مسئله بود. ماده ۳۱ باید اصلاح شود.

آقای دکتر مرادپور: بحث بنده این است که از صندوق هم سپرده قانونی می‌خواهید و هم ۵ تا ۱۰ درصد سپرده مدت‌دار. این مسأله مشکل ایجاد می‌کند.

آقای دکتر ابوالحسنی: این موضوع باید حذف شود.

آقای دکتر محمود پناه: اگر این ماده حذف شود گرفتار می‌شویم. ماده ۳۱ علی‌رغم اینکه موضوع ۵ تا ۱۰ درصد موضوع ریسک نقدینگی آن می‌باشد، درآمد خود صندوق هم در آن دیده شده است تا صندوق بتواند از آن انتفاع ببرد.

آقای دکتر ابوالحسنی: گفته‌ایم صندوق‌ها سپرده قانونی بیاورند. نمی‌شود گفت هم سپرده قانونی بیاورند و هم ۱۰ درصد سپرده مدت‌دار تودیع کنند.

آقای باغبان: این برای کسب و کار صندوق‌ها و شرایط اقتصادی دیده شده است. در جلسات شورای تنظیم‌گری و نظارت به این نکته اشاره کرده‌ایم. صندوق‌ها برای کسب و کار و هزینه‌هایی که دارند، مدیریت ریسک نقدینگی داشته باشند. بنابراین برای صندوق‌های خرد، کوچک و متوسط به این صورت دیده شده است. وقتی صندوق سپرده می‌گیرد، این سپرده‌ها را نزد بانک، سپرده گذاری می‌کند. بانک هم می‌تواند از این سپرده‌ها قسمتی را به عنوان سپرده قانونی نگهداری کند.

آقای دکتر ابوالحسنی: حرف ما این است که دو جا سپرده گذاری نشود.

آقای دکتر نادعلی: می‌توان ماده ۳۱ را بدین گونه ویرایش کرد. موسسات می‌توانند تا ۱۰ درصد منابع‌شان را نزد بانک‌ها سپرده گذاری کنند.

آقای دکتر مرادپور: در ماده ۱۰۶ به این نکته اشاره شده است. صندوق‌ها می‌توانند بخشی از منابع خود را به عنوان سپرده‌گذاری مدت‌دار نزد بانک‌ها قرار دهند که این سپرده دارای سود می‌باشد. بعد می‌توان گفت اگر مازاد شد به ولی فقیه بدهند.

آقای دکتر ابوالحسنی: قرار شد به ولی فقیه ندهند.

آقای دکتر مرادپور: حالا به هر کس دیگر، این موضوع باید تعیین تکلیف شود؛ منظور این است که در این صندوق یک سود از جای دیگر می‌آید؛ که باید به این نکته توجه کرد.

آقای دکتر ابوالحسنی: اگر بدین صورت باشد که می‌گویید، باید گفت؛ پس از برگشت سرمایه اولیه به صاحبان سرمایه، اگر مازاد داشت، باید به صندوق ضمانت سپرده‌ها بدهیم. به جای اینکه در اختیار ولی فقیه قرار گیرد، در اختیار حاکمیت قرار دهند یا به خزانه دولت انتقال داده شود. بنابراین به جای ولی فقیه، در اختیار خزانه دولت قرار می‌گیرد.

آقای دکتر بحرینی: فقط باید در اختیار ولی فقیه قرار گیرد. چون این‌ها اموال مجهول‌المالک است. اموال مجهول‌المالک شرعاً در اختیار ولی فقیه می‌باشد. پس ماده ۱۰۶ تغییری نمی‌کند.

آقای دکتر ابوالحسنی: بنابراین در اختیار ولی فقیه قرار می‌گیرد. دوستانی که موافق دستورالعمل مذکور می‌باشند رای بدهند. با اجماع تصویب شد.

آقای دکتر ابوالحسنی: شورای عالی مسکن در نوزدهمین جلسه خود مصوبه‌ای داشته و در آن پیشنهاد شده است با توجه به اینکه هیأت عالی سال گذشته و امسال سقف وام ساخت مسکن را تغییر نداده است و تسهیلات ساخت مسکن فعلی کفاف ساخت یک مسکن را نمی‌دهد؛ پیشنهاد می‌شود سقف تسهیلات ساخت مسکن افزایش پیدا کند. مصوبه شورای عالی مسکن در دولت قبل ۸۰۰ میلیون تومان بوده است ولی بانک مرکزی اجرا نکرد. چون تعهدات زیاد می‌باشد. در حال حاضر شورای عالی مسکن به هیأت عالی پیشنهاد کرده است هر مقدار که صلاح می‌بینید تسهیلات

ساخت را افزایش دهید. در همین رابطه همکاران بخش اعتباری بانک مرکزی گزارشی تهیه کرده‌اند. در صورت اضافه شدن تسهیلات ساخت مسکن تغییرات به چه صورت خواهد شد؟ چه بار مالی را ایجاد خواهد کرد؟

آقای دکتر پورمحمدی: در تمام جلسات این موضوع را متذکر می‌شویم که بانک مرکزی توان پرداخت بیشتر را ندارد. زمانی هم که می‌خواهیم از بانک مرکزی دفاع کنیم می‌گوییم ببینید بانک مرکزی چند فقره تسهیلات داده است. حالا وقتی سقف تسهیلات را بالا ببریم تعداد فقره تسهیلات پرداختی کم می‌شود و از طرفی این را هم قبول داریم که با ۵۰۰ میلیون تومان و یک میلیارد تومان نمی‌شود مسکن تهیه کرد. خواهش بنده این است که در گزارش بگویند که چه دستاوردی برای کشور خواهد داشت.

آقای دکتر شیرجیان: بنده کلیاتی از موضوع را عرض می‌کنم. بقیه موضوع را دوستان توضیح خواهند داد. اولاً قرار نیست سقف کلی که به بانک‌ها ابلاغ شده است را تغییر دهیم. بر اساس ماده ۴ قانون جهش تولید دانش بنیان، بانک مرکزی موظف است هر سال این مقدار را افزایش دهد. در حال حاضر بانک‌ها به اندازه تعهداتی که دارند، عقد قرارداد نمی‌کنند. البته درست است، بار مالی جدید به همراه خواهد داشت. آن را بنده توضیح خواهم داد. اگر بانک مرکزی ۵۵۰ میلیون تومان را به ۶۵۰ میلیون تومان افزایش دهد ۱۹ همت می‌آید روی پیشخوان بانک‌ها. اما قرار نیست سقف کلی که ما به بانک‌ها ابلاغ کرده‌ایم، تغییری کند. چون آن سقف را قانون مشخص کرده است. با تسهیلات ساخت مسکن ۵۵۰ میلیون تومانی، نسبت تسهیلات به هزینه ساخت، ۴۴ درصد است. بسیاری از پروژه‌هایی که بانک‌ها قرارداد بسته‌اند به خصوص ۸۰۰ هزار موردی که به صورت مسکن حمایتی هستند؛ این پروژه‌ها، پروژه‌های نیمه تمام است. البته این را هم عرض کنم اگر این پروژه‌ها تکمیل شود بار آن به دوش سازمان برنامه بودجه خواهد بود. آقای رئیس جمهور گفته‌اند مردم به اندازه ۸۰۰ هزار ساختمان، آورده؛ آوردند. نظام هم متعهد شده، بسیاری از این پروژه‌ها نیمه کاره مانده است. چون تسهیلات اعطایی ساخت فعلی جواب‌گوی نیاز ساخت در شرایط کنونی، نیست. این مسئله، هم روی گذشته و هم روی آینده اثر می‌گذارد؛ که این مسئله را توضیح خواهیم داد. در سناریو ۶۰۰ میلیون تومان، بار مالی جدیدی که به نظام بانکی وارد می‌شود ۹ همت می‌باشد. البته این برای قراردادهای موجود است. قسط ۵۵۰ میلیون تومان با نرخ ۲۳ درصد به صورت ۳ سال دوره مشارکت و ۱۷ سال دوره فروش اقساطی، اقساط آن ۱۵ میلیون تومان

جمهوری اسلامی ایران
بنیاد ملی بانک مرکزی

در ماه می باشد. تسهیلات ۶۵۰ میلیون تومان با نرخ ۲۳ درصد که پیشنهاد بانک مرکزی است، اقساط آن تقریباً ۱۸ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان می باشد. البته این با شرایط بازپرداخت ۲۰ ساله است. این را متذکر شوم که دو سال اول به صورت پلکانی پنج میلیون و نهصد هزار تومان پرداخت می شود. طبق مصوبه شورای عالی مسکن بعد از دو سال، عدد به هشت میلیون و یکصد هزار تومان می رسد. بار مالی در صورتی که ۶۵۰ میلیون تومان باشد، برای قراردادهای موجود (۷۸۰ هزار مورد قرارداد)؛ ۳۷ همت می شود. پیشنهاد بانک مرکزی ۶۵۰ میلیون تومان می باشد. بانک مرکزی در کمیسیون اعتباری مبلغ تسهیلات را ۶۵۰ میلیون تومان مصوب کرده است. با مبلغ ۶۵۰ میلیون تومان، نسبت تسهیلات به هزینه ساخت ۵۲ درصد می شود. نظر آقای رئیس جمهور هم این بود که ما تغییراتی بدهیم. البته وزارت راه و شهرسازی اعلام کرده است که مبلغ تسهیلات را ۸۰۰ میلیون تومان افزایش داده اند. بانک مرکزی قصد دارد تسهیلات ساخت مسکن را از ۵۵۰ میلیون تومان به ۶۵۰ میلیون تومان افزایش دهد.

آقای دکتر پورمحمدی: استدلالی که وجود دارد این است که می گویند این پروژه های مسکن نیمه تمام مانده است. هم پول بانکها در این پروژه های مسکن قفل شده و هم مردم صاحب خانه نشده اند. باید مصوبه طوری نوشته شود که سال بعد به مشکل بر نخوریم.

آقای دکتر ابوالحسنی: ۵۰۰ هزار واحد که قبلاً تصمیم گرفته شده است به صورت اقساط با نرخ ۱۸ درصد باشد. سازمان هایی که قرار شده است یارانه ۱۸ تا ۲۳ درصد را بدهند؛ آیا می توانند این کار را انجام بدهند؟ ۱۲۵ هزار واحد، باید سازمان برنامه بودجه می داد که نداده است.

آقای دکتر شیریحیان: ۳ سال اول راه، آورده می آورند و چیزی نمی دهند. دو سال بعدی را هم پنج میلیون و نهصد هزار تومان می دهند سال ششم به بعد، مبلغ قسط هیجده میلیون و یکصد هزار تومان می شود.

آقای دکتر محمود پناه: مسئله ای که در اینجا می توان بیان کرد این است که بار مالی برای بانکها تقسیم می شود. چون دوره مشارکت سه ساله است.

آقای دکتر دانش جعفری: نظر بنده این است به جای اینکه رأی‌گیری برای یک عامل باشد برای دو یا سه عامل باشد. یکی دوره مشارکت؛ دیگری آورده متقاضی.

آقای دکتر ابوالحسنی: پیشنهاد جناب آقای دکتر دانش جعفری به این صورت می‌باشد که اگر کسی اقساط را زودتر تسویه کرد آیا همین سودها را باید پرداخت کند یا خیر؟ پاسخ خیر است؛ به این صورت است که اگر کسی توانایی پرداخت داشته باشد، می‌تواند در عرض ۲ الی ۳ سال اقساط را پرداخت نماید و معادل همان سال‌های مشارکت، سود مشارکت خواهد داد. اعضای محترم هیأت عالی که با افزایش سقف تسهیلات ساخت مسکن از ۵۵۰ میلیون تومان به ۶۵۰ میلیون تومان موافق هستند، رای بدهند؛ با اجماع تصویب شد.